

Mag Noémi

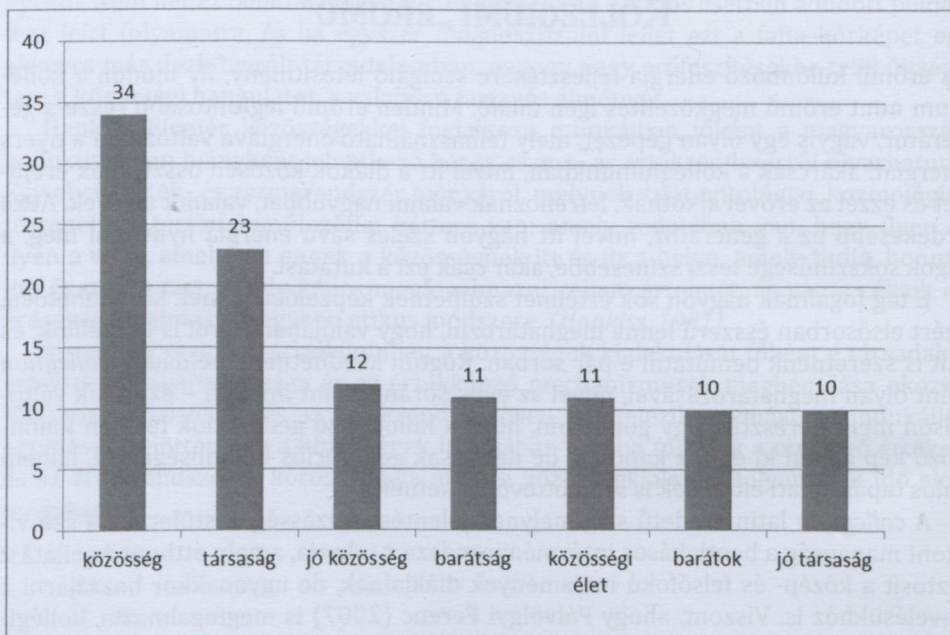
KOLLÉGIUMI „ERŐMŰ”

Az erőmű különböző energia fejlesztésére szolgáló létesítmény, ily módon a kollégium mint erőmű megközelítés igen találó. Minden erőmű legfontosabb része a generátor, vagyis egy olyan gépezet, mely felhasználható energiává változtatja a nyers energiát, akárcsak a kollégiumunkban, mivel itt a diákok közösen összeadják erejüket és ezzel az erővel alkotnak, létrehoznak valami nagyobbat, valamit elérnek. Attól érdekesebb ez a generátor, mivel itt nagyon széles sávú energia nyilvánul meg, a tagok sokszínűsége teszi színesebbé, akár csak ezt a kutatást.

E tág fogalmak nagyon sok értelmet szülhetnek képzelőerőnknek köszönhetően, ezért elsősorban ésszerű lenne meghatározni, hogy valójában miről is beszélünk, és mit is szeretnénk bemutatni e pár sorban. Rögtön kezdhethetnénk például a *kollégium* mint olyan meghatározásával, mivel az évek során – mint minden – ez is sok változáson ment keresztül. Úgy gondolom, hogy a különböző generációk fejében különböző kép alakul ki ennek kapcsán, de nem csak generációs különbségekről, hanem valós tapasztalati eltérések is számottevők lehetnek.

A *collegium* latin eredetű szó, melynek jelentése közösség, testület. Ez a szó viszont manapság a bentlakásos intézményrendszert takarja, amely otthont és ellátást biztosít a közép- és felsőfokú intézmények diákjainak, de ugyanakkor hozzájárul a nevelésükhöz is. Viszont, ahogy Pálvölgyi Ferenc (2007) is megfogalmazta, kollégiumnak nevezik a felsőoktatásban megjelenő előadássorozatokot is, melyek azon hallgatóságot fűzik össze egy közös érdeklődésen alapuló tanuló közösséggé, akik azonos szaktárgy iránt érdeklődnek. Ezt nevezhetjük szakkollégiumnak, és ebbe a kategóriába tartozik a jelenleg vizsgált kollégium is. Ezen kollégium az ellátás mellett igen csak nagy szerepet játszik lakói szellemi és szakmai fejlődésében, de ugyanakkor szerepe nem csak a „házon belüliekre” korlátozódik. Különböző programok, előadások otthont nyújtanak más diákoknak, fejlődni vágyóknak, érdeklődőknek is. Ezen különbségeknek azonos lényege van, azonos értelmet kap a „közösség” mivoltában. A közösségben történő nevelés, oktatás, művelődés, vagy pusztán egy ösztönző, összetartó hatásnak ereje nyilvánul meg. Erre az attitűdre pedig nagyon jó példa a 2012-ben megjelent kutatás eredménye, mely a Szegedi Tudományegyetem kollégistáinak életvilágát tárja elénk, a kollégiumi élettel kapcsolatos véleményeiket. Az alábbiakban egy ilyen eredmény táblázatát szeretném bemutatni, mely szintén a közösség fontosságára világít rá.

1.táblázat
Kollégiumi élet legfontosabb értékei

Forrás: EIKKA- Kollégisták SZTE 2011

Ha már közösségről beszélünk, akkor érdemes lenne egy kicsit megszemélyesíteni, és meghatározni, ennek „rugóját” az öt alkotó személyeket. A *fiatalság* meghatározása körül igen csak nagy vita dúl, nehéz elhatárolni, hogy ki a gyerek, ki a fiatal és ki nem az. Ez mostanság még bonyolultabb, mivel a tanulási idő igen csak kitolódik, késői párválasztás, otthon-elhagyás, és később lépnek a munkaerőpiacra is. Ezen fiatalok behatárolására, talán K. Keniston (1970) „poszt-adoleszcens” megnevezése, ideáltípusa a legtalálhatóbb, vagyis „kamaszkor utániak”. Azok a fiatalok, akik folyamatos képzéseken vesznek részt, egyetemre járnak vagy jártak, szakképzettek, azonban jövedelmük sokféle vegyes forrásból tevődik össze, mint ösztöndíj, részmunkák, alkalmi megbízások, de jövedelmük nagy részét a szülők biztosítják, miközben sokan már nem élnek egy háztartásban, és saját családot sem alapítottak még.

Magyarországon az 1960-as évek óta folynak kutatások az ifjúsággal kapcsolatban, azonban ahogy Bauer-Német-Szabó (2011) is leírja, ez az idő haladtásával ez a kép egyre negatívabb és egyre sötétebb. Ezek a kutatások létfontosságúak, szükség van rájuk, mert ez jelenti a jövőt.

A „poszt-adoleszcens” életmód igencsak gyors ütemben elterjedt és számottevő napjainkban. A 18. század itt is nagy változásokat hozott, átértelmeződtek a lehetőség szférái, a hangsúly átkerült a haladásra, a mobilitásra és a teljesítményre. Ettől

kezdve a fiatalság célja már nem a család évszázados mintáinak fenntartása, a múlt megőrzése, hanem a fejlődés felé irányul, az alkotás, újat akarás felé. Ezt a fejlődést viszont a tanulás váltotta ki (Somlai, 2010). Az évszázados változás azonban az utóbbi pár évtizedben számottevően felgyorsult és a jövő beteljesítése mellé jelentős hangsúllyal társult az önmegvalósítás is. Kétség sem fér ahhoz, hogy az ifjúság főszerepet kapott a társadalomban, a nemzedéki átalakulásban. A ma beérett fiatalok már az informatikai fejlődés korában nőttek fel, abban a fejlődésben, ahol nem pusztán az informatikai és mindennapjainkat megkönnyebbitő, kényelmesebbé varázsoló használati cikkek terjedtek el, hanem gyökerestől megváltoztak az értékek, felfogások, a társadalmi dinamika, a hitek, a kultúra és az életstílus.

Már az 1970-es években Ronald Inglehart megfogalmazta a fiatalok körében felbukkanó poszt-materiális értékeket, melyhez később többen is hozzátettek, de a lényeg a „végső értékeken” alapszik, az önkifejezésen és az önmegvalósításon, ami az élet minden területén jellemző (Inglehart, 1977).

A folyamatosan átalakult kultúrát már bizonyos értelemben sajátos adaptációs lehetőségnek tekintjük, egyfajta képességnek és készségnek (Tibori, 2010). De ugyanakkor a normák változása, a „szabadabb” élet magával hozta a fiatalok fejlődni vágyását, lehetőségeit, de a saját és a társadalom által elvárt teljesítmény mércét is jóval megemelte, vagyis a normák által a „nyomás” teljesen átalakult. Ez a bizonyos teljesítmény-elvárás és a „nyomás” nagyon szépen kirajzolódik a vizsgált kollégiumban is, és a fiatalok szabadidejében is.

A szabadidő teljesen új jelentést kap, kitöltése nem mondhatni, hogy mindig kellemes pihenéssel jellemezhető tevékenység, hanem olyan, melyet sokszor nem egészen tudatos kényszer alatt, vagy indirekt kényszerek következtében végzünk. Ide sorolhatnánk a „kellemes művelődést”, a kulturális programokat, a sportot, a szervezetekben való részvételt és még számos más tevékenységet.

Az Ifjúság 2008-as adatai egy hosszabb intervallumot fednek le, a mi adatainkhoz hasonlóan, az tapasztalható, hogy a fiatalok jelentős része valójában kevés szabadidővel rendelkezik. Azt is megjegyzi, hogy a szabadidőt ugyanakkor jórészt a tétlenséggel azonosítják, ez az időérzékelés azonban nem mérvadó, mivel ez a kutatás a gazdasági aktivitás és a korcsoport dimenzióbeli különbségekre, valamint a lakóhelyi eltérésekre is felhívja figyelmünket. A fiatalok döntő többsége (mintegy 89%-a) hétköznap alapvetően otthon, kollégiumban, albérlésben tölti idejét. A kutatás szerint növekedőben van az otthon töltött idő mértéke; azt hogy növekedik, mi nem tudjuk alátámasztani, viszont a mi kutatásunk is azt mutatta ki, hogy elég magas a hazautazások száma, ugyanakkor ez nagyon meghatározó lehet az életkor, és származási különbségek szempontjából is. Mivel a hétköznapi és a hétvégi szabadidő lényegesen különbözik, és a korosztály tekintetében is tapasztalható némi különbség, azt a következtetést vonhatjuk le a hazautazási arányokból, hogy a kollégistáknak nincs túl sok szabadidejük. Átlagosan csupán két hétvégét töltenek otthon, de ugyanakkor számba kell vennünk a kor jelentőségét is, mely már a szülői otthontól való eltávolodásra, esetleg iskola melletti munkavállalásra is utalhat.

Szintén az Ifjúság2008-as adatai hívják fel figyelmünket arra is, hogy a szabadon felhasználható idő jelentősen csökken a kor növekedésével és a munkavállalással

párhuzamosan. Ez több szempontból is érdekes lehet számunkra, hisz kollégiumi kutatásunk PhD képzésen résztvevők adatait is tartalmazza. Munkát leggyakrabban a PhD hallgatók vállalnak, alkalmanként az alapképzésben és a mesterszakon résztvevők, az osztatlan képzések pedig ritkán, azonban körükben jelentősebb az önkéntesség, mint foglalkozás. Foglalkozásukból kifolyólag szintén a PhD-sok kutatnak leginkább, ez azonban az Ifjúság kutatása alapján arra engedne következtetni, hogy a PhD-s hallgatóknak van a legkevesebb idejük. Mégis, tovább haladva a kutatásunk eredményeivel az is kiderül, hogy átlagosan gyakrabban csatlakoznak közösségi tevékenységhez, programokhoz.

Érdemes megtekintenünk az Ifjúság kutatásának egyik számunkra releváns táblázatrésztét, amely a havonta vagy gyakrabban látogatott kulturális intézmények korcsoportonként 2004–2008-as százalékos eredményeit tárja elénk, az adatok ma-gukért beszélnek és nem túlságosan biztatóak a jövőre nézve.

2. táblázat

A havonta vagy gyakrabban látogatott kulturális intézmények korcsoportonként, 2004–2008

	15–19 évesek		20–24 évesek		25–29 évesek	
	2004	2008	2004	2008	2004	2008
Könyvesbolt	28	17	34	21	33	18
Könyvtár	41	31	33	24	20	14
Mozi, multiplex	40	25	38	22	28	18
Színház	11	7	8	5	8	4
Múzeum	15	7	14	6	12	5

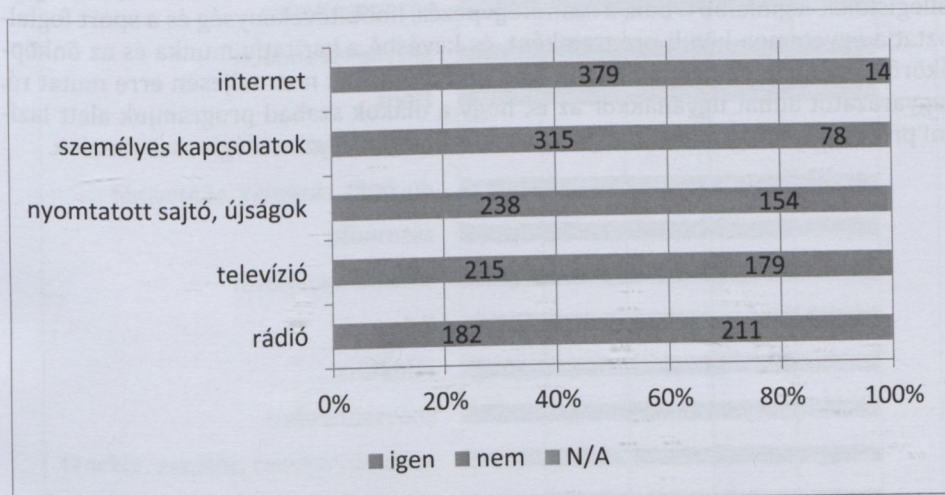
Forrás: Ifjúság 2008 Gyorsjelentés, 2009. 93.o.

Ugyanakkor ezekre az eredményekre halvány magyarázatot adhat a technika is, mivel most már minden könnyedén elérhető az otthon kényelméből is. Az internet elterjedésével egy újabb információs világ született, ami az emberi élet minden területére kiterjed. Ellenkezhet bárki és kivonhatja magát ez alól, de akkor a társadalomból, az információktól vonja el magát. Tulajdonképpen azért is szemléletes számunkra ez, mert a kollégium tagjai fejlesztendő területként az informatikai eszközparkot és az internet-hálózat jobb működését jelölték meg.

A felmérés alapján azt is elmondhatjuk, hogy ha információt szeretnénk minél hatékonyabban áramoltatni, vagy információhoz szeretnénk jutni, akkor a Facebook-csoportot és az Eötvös-heti hírlevelet kell alkalmazni. De ha már az információnál tartunk érdemes megemlítenünk a tévézési szokást mint modern kultúrához tartozó, különféle vizsgálatok által alátámasztott negatív bebizonyosodása a kollégiumban érvényét veszti, ugyanis a lakók haszontalannak találták a tévét. Az

alábbi táblázat is alátámasztja az internet fontosságát a kollégisták szempontjából, továbbá rávilágít a kapcsolatok fontosságára is.

3. táblázat
Honnan tájékozódik a világról

Forrás: EIKKA- Kollégisták SZTE 2011

Szervezett kultúrájú társadalomban élünk, de különböző kutatások során arra is fényderült, hogy a fiatalok ezekben a szervezetekben ritkán vesznek részt. Tibori (2010) szerint radikális elfordulás tapasztalható az ifjúsági szervezetektől, a hagyományőrzéstől, de még a sportkluboktól és a diákszervezetektől is. Ezt a gazdasági és társadalmi átalakulások számlájára írja, vagyis az új lehetőségek és stratégiák által kialakult individuális értékek és érdekek megjelenésére.

A köztudatban az a kép él, hogy az „egyetemisták” csak isznak és buliznak, ennek éles ellentéte bukkan elő az eredményekből. A kollégisták legfontosabb tevékenységként a tanulást, a legkevésbé fontosak sorában viszont a buli és a szórakozás szerepelt, ez azonban nem csupán annak tulajdonítható, hogy szakkollégium és szigorú pontrendszernek vannak alávetve, hanem, mentalitásuknak és hozzáállásuknak is köszönhető.

DE AKKOR MIVEL TÖLTIK A FIATALOK AZT A KEVÉSKE SZABADIDEJÜKET?

Bizonyos szabadidő tevékenységeket elválaszthatunk nem szerinti feloszlás szempontjából. További elemzések az igazolják, hogy kulturálisan orientálódó típusúak a lányok, de ugyanakkor a fogyasztói kultúra részeként megjelenik a maszkulin kultúra, melynek középpontjában a testépítés áll. Mindkét eset igazolódni látszik területünkön is, még pedig az által, hogy nők alkalmanként vesznek részt a belső Eötvös estén, addig a férfiak ritkán. A fejlesztésre szoruló második helyen áll a sport,

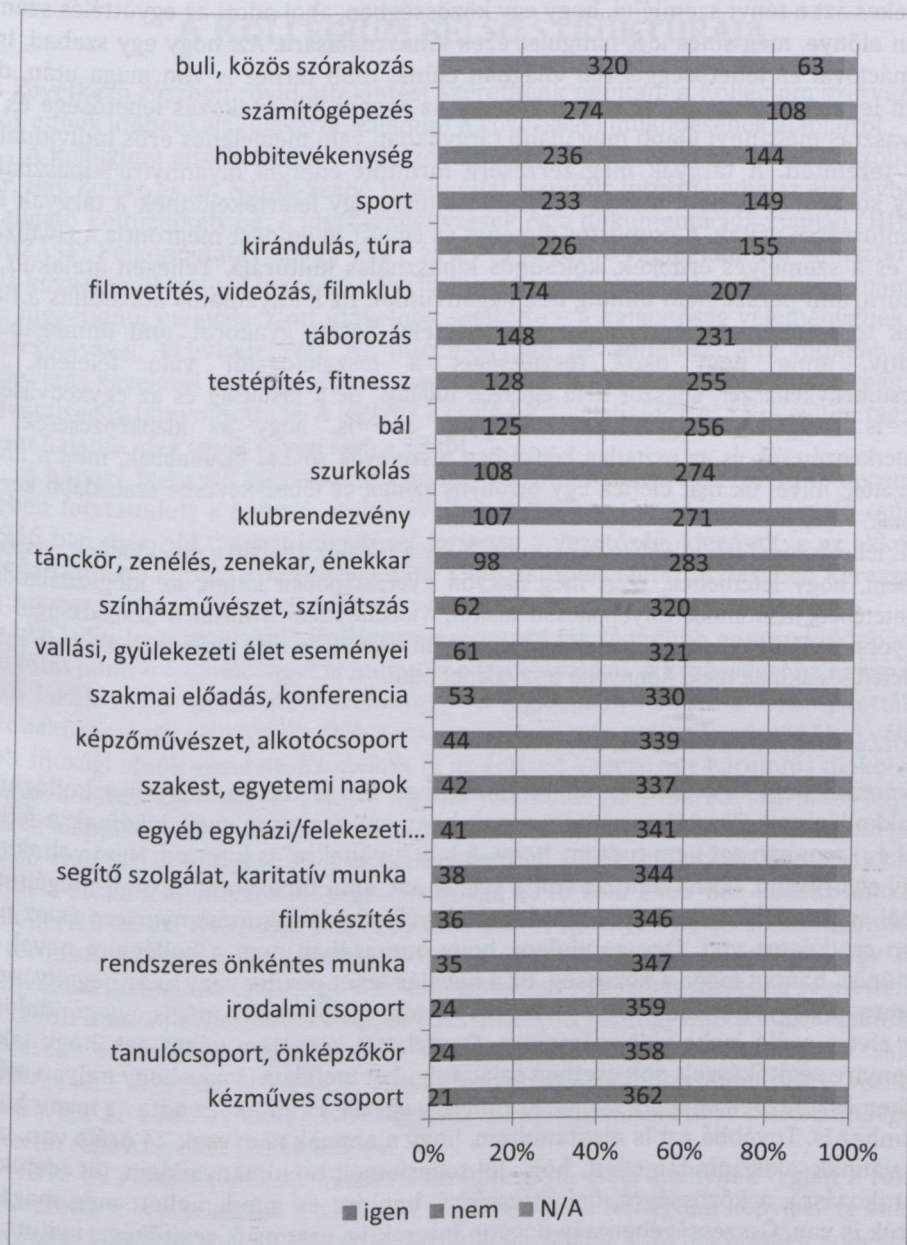
mint program, melyet keveselltek a kollégisták és ezzel kapcsolatosan számos ötlet is felvetődött, ami közösségben végzett sport jellegű alkalmak igényét fejezte ki.

Az alábbi táblázat az szegedi kollégiumok lakóinak egyetemen kívüli programját fedi, melye egy 395 fős mintára épül és melyben az Eötvös Loránd Kollégium diákjai is részt vettek tizennégy másik kollégium mellett. Az adatokból azt láthatjuk, hogy a kollégistákat leginkább a buli, a számítógépezés, hobbitevékenység és a sport foglalkoztatja egyetemen kívüli programként, és kevésbé a karitatív munka és az önképzőkörök, azonban ez nem általános, és a mi kutatásunk nem teljesen erre mutat rá. Magyarázatot adhat ugyanakkor az is, hogy a diákok szabad programjuk alatt lazítani próbálnak az egyetem által generált feszültségen, hiszen mégis csak fiatalok.

Táblázat

Program	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Buli	10	12	15	18	20	22	25
Önképzőkör	5	4	3	2	1	1	1
Karitatív munka	2	3	4	5	6	7	8
Alkalmazott számítógépezés	15	18	20	22	25	28	30
Hobbitevékenység	12	14	16	18	20	22	25
Sport	8	10	12	14	16	18	20

4. táblázat
Egyetemen kívüli program

Forrás: EIKKA- Kollégisták SZTE 2011

NÉHÁNY KÖVETKEZTETÉS

Érdekes azt a tényt szemlélni, hogy egy közösségben, ahol adott az együttélés számtalan előnye, még sincs idő, hangulat ezek kihasználására. Az, hogy egy szabad, információval és lehetőséggel teli világban élünk, több terhet is von maga után, de talán legmeghatározóbb az idő rövidsége. Az egyéni kibontakozás lehetősége és a fogyasztás megannyi újabb meg újabb tárgyokban való megjelenés erős individualitást teremtett. A tárgyak megszerzésére fordított energia olyannyira kihasználta, hogy sokszor már nem marad egyéb időtöltésre, így felértékelődnek a tárgyak és örömforrássá váltak. A csoportos élményt és együtt működést megrontja a rivalizálás, és a személyes érdekek, kölcsönös kihasználás kultúrája. Teljesen átalakult a kultúra, ami persze nem mindig hoz negatívumot. Ez a folyamatos átalakulás a fiatalok teljesítmény orientációjára nagymértékű hatást gyakorol, ami önmagában pozitív, amíg nem okoz feszültséget a leszakadástól való félelem. A teljesítménykényszer, sokszor nem egészen tudatos, de a fásultság és az egykedvűség, erre is szolgálhat magyarázattal. Ahogyan arra is, hogy az alapképzések, a mesterképzések és az osztatlan képzésben résztvevők sokkal fásultabbak, mint a PhD hallgatók, mivel ők már elértek egy bizonyos szintet és többé-kevésbé szabadabb kezet kapnak.

E lehetőséggel teli világban nem csoda, hogy a fiatalok általában érdeklődőek, viszont az sem, hogy leterheltek, mert még nagyon gyerekcipőben járunk az időgazdálkodás tekintetében. Kultúránk folyamatosan alakul, viszont ezzel a hirtelen szabadsággal és felgyorsult világgal nehéz felvenni a harcot, talán most nő ki az a generáció, aki már ebbe született, és akinek majd könnyebb lesz adaptálódni.

A KOLLÉGIUM VENDÉGHALLGATÓ SZEMMEL

Számomra nem volt teljesen egyértelmű, hogy mit is fed az, hogy egy kollégium „szakkollégium”. Tisztában voltam azzal, hogy sok program segít lakóinak a fejlődésben, azonban azt nem tudtam, hogy „falain kívüliekre” is kiterjed. Nem voltak túl nagy elvárásaim, hisz a tanulás volt a cél, de azt, amit tapasztaltam, amit megéltem, ennél sokkal több volt. Szinte minden szakterületbe betekintést nyertem és ez nagyon csodálatos volt. Úgy gondolom, hogy önmagában nem a kollégium nevel és ösztönöz, hanem maga a közösség. Ez a nevelés lehet pozitív vagy akár negatív, számomra ez nagyon pozitív volt és bár „kevés” időt töltöttem itt, mégis úgy gondolom, egy életre szóló lecke volt számomra. Csodálattal követtem végig, azt, hogy lakói mennyire segítőkészek, sok esetben saját dolgukat mellőzve, vagy, hogy milyen mértékben ösztönzőek egymás számára, mint egy egység és éppen ez adta az inspirációt a címhez is. Továbbá azt is megtanultam, hogy a napnak nem csak 24 órája van, mivel vannak, akik mindamellett, hogy jól teljesítenek tanulmányaikban, jut idejük a szórakozásra, a közösségre, önkéntességre, hobbira és mindemellett még magánéletük is van. Összességében egy nagyon interaktív, ösztönző, segítőkész, nyitott és bizalommal teli közösséget ismertem meg, ahol nem találkoztam ottlétem alatt a „lehetetlen” fogalmával.